

TRAVMA ve DİĞER PSİKOLOJİK BOZUKLUKLAR -I

Melike Guzey

2021

TANILARARASI RİSK ETMENİ

KATEGORİK MODEL → TANILARASI MODEL

- Eş sonluluk (equifinality): Farklı gelişimsel etmenlerin, diğer etmenlerle etkileşimlerine bağlı olarak, aynı gelişimsel sonuca yol açabileceği
- Çok sonluluk (multifinality): Belirli bir gelişimsel faktörün, diğer faktörlerle etkileşimine bağlı olarak farklı gelişimsel sonuçlara yol açabileceği
- Erken dönem travma yaşantıları;
 - çok çeşitli bozukluklarda rol oynar (çok sonlu)
 - bu tür bir sıkıntı öyküsü olanlarla pek çok benzerlik gösterir (eşitlik).

TRAVMA VE DEPRESYON

- Travmatik olaylar TSSB olmadan depresyona neden olur mu?

Majör depresif bozukluk (MDD):

- DSM-5 → depresif ruh hali
 - keyif veren aktivitelere yönelik ilgi kaybı
 - kilo değişiklikleri, uyku bozuklukları, konsantrasyon güçlüğü....
- ICD-10 → depresif ruh hali,
 - ilgi ve zevk kaybı
 - enerjinin azalması

TANISAL BENZERLİKLER: ANHEDONİ, BOZULMUŞ KONSANTRASYON, UYKU SORUNLARI

ETİYOLOJİK İLİŞKİ

ERKEN ÇOCUKLUK ÇAĞI YAŞANTILARI

- Depresif yetişkinler > Depresif olmayan yetişkinler
- Kadınlar → Kronik depresyon
- Fiziksel, cinsel ve duygusal istismar; ihmal; aile içi şiddet; fiziksel hastalık; doğal afetler, savaşa maruz kalma → MDB
- Ebeveyn veya bağlanmanın kaybı → MDB
- Düşük sosyoekonomik statü, azınlık olma (veya Beyaz olmama) ve çocukluk döneminde maruz kalınan diğer kronik stres etmenler

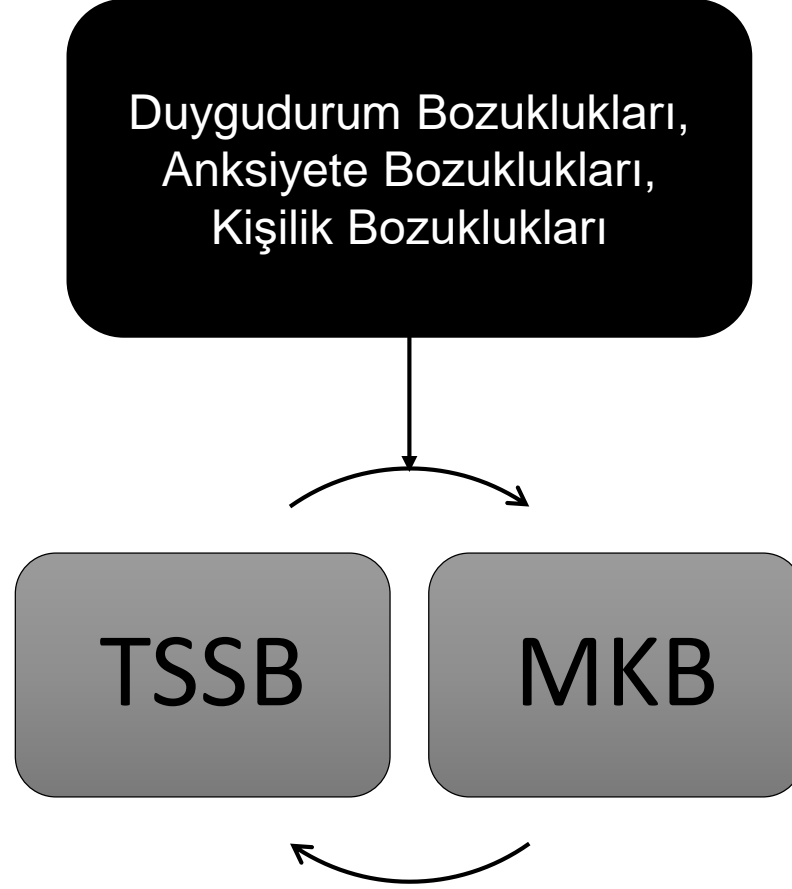
TRAVMA VE MADDE KULLANIM BOZUKLUĞU

Madde kullanım bozukluğu (MKB):

- Maddelerin öznel etkilerine yönelik yoğun, kalıcı ve çoğu zaman karşı konulamaz bir istek,
- İçgörü ve muhakeme yetisinde bozulma,
- Madde arama davranışı,
- İlgı kaybı
- Yoksunluk semptomları
- Olumsuz duygular
- Madde kullanımını bırakamama, nüks

doz, kullanım süresi, uygulama yolu, cinsiyet, kültür

KOMORBİDİTE

- Savaş ve cinsel saldırı

ETİYOLOJİK İLİŞKİ

Kendi Kendine İlaç Tedavisi ve Madde Kaynaklı Hipotezler.

- fizyolojik uyarılma veya olumsuz duygulanım

Paylaşılan Yatkınlık Modeli:

- BİLİŞSEL MEKANİZMALAR
- Dikkat yanlılığı
- Anksiyete duyarlılığı
- Olumlu ya da olumsuz inançlar.

TRAVMA VE FONKSİYONEL SOMATİK BOZUKLUKLAR

- Somatik Belirti Bozukluğu → İşlevsel Somatik Bozukluklar (İSB)
- İşlevsel Somatik Bozukluklar
- Genel popülasyonun % 4'ü, temel bakım alan hastaların % 9'u
- Depresyon ile ilişkisi

KOMORBİDİTE

- Travma → 2,7 kat daha fazla İSB
- Savaş, duygusal istismar ve ihmal, fiziksel istismar ve ihmal, ebeveyn boşanması, ebeveyn ölümü, cinsel istismar, bağlanma travması

ETİYOLOJİK İLİŞKİ

- Erken dönem olumsuz yaşantılar
- Stres yanıtının düzensizliği
- Olumsuz başa çıkma stratejileri, olumsuz bilişler, zihinselleştirmedeki bozukluklar
- Sempatik sinir sisteminin uyarılması

TRAVMA VE YEME BOZUKLUKLARI

Anoreksiya Nevroza:

- düşük vücut ağırlığı, yoğun kilo alma korkusu veya kilo alımını engelleyen davranışlara katılma, kısıtlayıcı yeme davranışları ve vücut algısının bozulması
- kısıtlayıcı AN
- tıkanırcasına yiyen/çıkarıcı AN

Bulimia Nervosa

- kilo alımını önlemek için tekrarlayan aşırı yeme atakları + telafi edici davranışlar

Tıkanırcasına Yeme Bozukluğu

- telafi edici davranışlar olmadan tekrarlayan aşırı yeme

KOMORBİDİTE

YETİŞKİN

- Yaşam boyu tıknırcasına yeme bozukluğu tanısı
 - Kadın → % 90,3
 - Erkek → % 98
- Cinsel istismar → bulimia nervoza ve aşırı yeme bozukluğu olan kadınlar
- Fiziksel istismar → bulimia nervoza ve tıknırcasına yeme bozukluğu olan erkekler
- Anoreksiya nervoza → Çocukluk çağı cinsel istismarı (% 40.8), yetişkinlik çağı cinsel istismarı (% 35.0) ve önemli birinin ölümü veya hastalığı (% 17.5)

ÇOCUK VE ERGEN

- Fiziksel ve duygusal şiddet → Erkek
- Cinsel istismar → Kadın

ETİYOLOJİK İLİŞKİ

- Benlik Saygısı
- Başa çıkma mekanizması
- TSSB
- Duygu Düzenleme Güçlüğü
- Duygusal Uyarılma
- Disosiasyon